

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd – Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

18 Ionawr 2024

Annwyl Huw,

Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 18 Rhagfyr 2023 yn amlinellu cwestiynau ynghylch Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru), yn dilyn fy mhresenoldeb yng nghyfarfod y pwyllgor ar 11 Rhagfyr 2023.

Hawliau dynol

Gallaf gadarnhau bod Llywodraeth Cymru wedi ystyried holl erthyglau perthnasol y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol (ECHR). Pan fo'r hawliau hynny wedi'u hamodi, rwyf yn fodlon y gellir cyfiawnhau unrhyw ymyrraeth bosibl â hwy ar y sail bod y darpariaethau'n angenrheidiol ac yn gymesur yn unol â nod dilys. Yng nghyfarfod y pwyllgor, cynigiais ddarparu asesiad pellach ynghylch adrannau 6 a 12.

Mae adran 6 yn nodi amodau ychwanegol i'w bodloni gan elusen mewn perthynas â hereditament heb ei feddiannu cyn y gall rhyddhad llawn rhag ardrethi annomestig fod yn gymwys. Rwyf yn fodlon bod y darpariaethau yn yr adran hon yn gymesur ac yn gyfreithlon, gan roi sylw penodol i gydawsedd â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. Mae gan y darpariaethau sylfaen resymol gan eu bod yn ceisio lleihau'r cyfle i osgoi atebolrwydd am ardrethi annomestig lle nad oes bwriad dilys i ddefnyddio'r eiddo at ddibenion elusennol (nod cyfreithlon a chymesur).

Mae adran 12 yn cymhwyso nifer o baragraffau yn Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 i hereditamentau yng Nghymru, i osod dyletswyddau ar dalwyr ardrethi a thalwyr ardrethi posibl i hysbysu swyddogion prisio o wybodaeth sy'n ymwneud â'u hatebolrwydd am ardrethi annomestig mewn perthynas â hereditament, ac yn darparu ar gyfer gorfodi'r dyletswyddau drwy gosbau sifil a throseddol. Fel gydag adran 6, rwyf yn fodlon bod y darpariaethau yn yr adran hon yn gymesur ac yn gyfreithlon. Mae hyn yn cynnwys y darpariaethau sy'n ymwneud â throseddau a chosbau. Mae'r troseddau a'r cosbau cyfatebol wedi'u diffinio'n glir yn y ddeddfwriaeth, gan sicrhau cydnawsedd â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. Pan osodir cosbau, bydd gan dalwyr ardrethi

hawl hefyd i gael gwrandawriad teg a chyhoeddus gan lys annibynnol a diduedd. Yn gyson â'r dull a ddefnyddir yn achos yr holl ddeddfwriaeth sylfaenol, mae'r llywodraeth wedi cyhoeddi cyfres o ddogfennau ochr yn ochr â'r Bil fel sy'n ofynnol o dan y Rheolau Sefydlog. Mae'r rhain yn cynnwys <https://www.llyw.cymru/bil-cyllid-llywodraeth-leol-cymru-asesiad-effaith-integredig-o-ran-diwygio-ardrethi-annomestig> ac <https://www.llyw.cymru/bil-cyllid-llywodraeth-leol-cymru-asesiad-effaith-integredig-o-ran-diwygior-dreth-gyngor> sydd ymhlith pethau eraill yn ystyried yr effaith ar hawliau dynol pobl

Cymhariaeth rhwng y pwerau a ddarperir gan y Bil a'r rhai sydd ar gael i Weinidogion y DU

Mae elfennau sylweddol o'r systemau ardrethi annomestig a'r dreth gyngor, yng Nghymru, Lloegr a'r Alban, wedi cael eu cynnal gan ddefnyddio is-ddeddfwriaeth ers blynnyddoedd lawer. Mae'r Bil yn cynnig rhai elfennau ychwanegol i'w cynnal gan ddefnyddio is-ddeddfwriaeth, a bydd y rhan fwyaf ohonynt yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol. Bydd hyn yn sicrhau y gallwn gyflunio'r systemau trethi lleol mewn modd ystwyth a chyson, er mwyn diwallu anghenion Cymru. Mae cymhariaeth o'r pwerau is-ddeddfwriaeth sy'n cael eu ceisio yn y Bil â'r rhai sydd ar waith yn Lloegr a'r Alban wedi'i chynnwys yn **Atodiad A**.

O ran ardrethi annomestig mae'r mwyafrif helaeth o bwerau i wneud is-ddeddfwriaeth a ddarperir gan y Bil yr un fath â phwerau cyfatebol sydd eisoes yn bodoli yn Lloegr a/neu'r Alban, neu'n debyg o ran eu heffaith. Mewn achosion lle mae'r pwerau a ddarperir yn y Bil i Weinidogion Cymru yn mynd ymhellach na'r rhai sydd ar waith yn Lloegr, mae pwerau sydd ag effaith debyg ar gael yn gyffredinol i Weinidogion yr Alban. Er bod rhai gwahaniaethau gweinyddol rhwng y system ardrethi annomestig yng Nghymru a'r Alban, yr un dreth yn y bôn ydyw sy'n cael ei gweithredu mewn cyd-destun datganoledig tebyg.

O ran y dreth gyngor, bydd y pwerau yn galluogi Gweinidogion Cymru i fod yn fwy adweithiol a hyblyg wrth ymateb i newid cymdeithasol-economaidd. Bydd yn cyd-fynd â'r system NDR, i'r graddau y caiff ailbrisiadau rheolaidd eu gosod ar sail statudol, gan adlewyrchu pwysigrwydd system dreth sy'n adlewyrchu amgylchiadau economaidd cyfredol. Mae rhai pwerau a roddir yn rhai technegol i raddau helaeth ac unwaith eto byddant yn caniatáu i strwythur sylfaenol gadarn y dreth gyngor gael ei ddiogelu at y dyfodol a bod yn fwy ymatebol. Mae'r gwahaniaeth yn y cymysgedd o bwerau o'i gymharu â Lloegr a'r Alban yn fach iawn, gan roi'r pŵer yn ogystal i Weinidogion Cymru ddiwygio blwyddyn ailbrizio a bennir mewn deddfwriaeth sylfaenol, un o nodau polisi allweddol Llywodraeth Cymru ar gyfer system decach. Yn gymharol, gall Gweinidogion y DU a'r Alban ddiwygio mewn gorchymyn pan fydd ailbrizio yn digwydd. Mae pennu cylch ailbrizio mewn deddfwriaeth sylfaenol yn nodi disgwyliad y bydd yr ailbrizio yn digwydd. Nid yw hyn yn wir yn Lloegr a'r Alban. Mae adolygiad cynhwysfawr o'r ystod gyfan o ddisgowntiau, diystyriadau, esemptiadau a phremiymau yn cael ei gynnal yng Nghymru. Bydd y Bil yn rhoi mwy o hyblygrwydd i Weinidogion Cymru o'i gymharu â'r ddeddfwriaeth hynod gyfyngol bresennol sy'n gymwys yn y maes hwn. Er hynny, mae'n dal yn wir bod llawer o agweddau ar y fframwaith disgowntiau, diystyriadau ac esemptiadau eisoes yn cael eu diwygio mewn is-ddeddfwriaeth ledled Cymru, Lloegr a'r Alban.

Atebion i gwestiynau penodol

Gallaf ymateb i'r cwestiynau a nodir yn yr Atodiad i'ch llythyr fel a ganlyn:

Cyffredinol

- **Cwestiwn 1** - Cwestiwn 1 - Wrth edrych yn ôl, ydych chi'n credu y byddai hi wedi bod yn well i Lywodraeth Cymru gyflwyno'r Bil yn gynharach er mwyn ymgorffori'r newidiadau a wnaed mewn perthynas â Chymru gan Ddeddf Ardrethi Annomestig 2023 yn hytrach na dibynnu ar Lywodraeth y DU a Bil y DU a'r broses Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol canlyniadol?

Ni fyddai dull o'r fath wedi bod yn bosibl. Rydym wedi cyflwyno'r Bil hwn cyn gynted ag y gallem ac roedd yn hanfodol sicrhau nad oedd ei ddatblygiad yn cael ei ruthro. Mae ein dull gweithredu wedi sicrhau bod y Bil wedi'i deilwra'n briodol i ddiwallu anghenion Cymru. Mae'r Bil yn cael ei ddefnyddio i gyflawni'r mwyafrif helaeth o'n diwygiadau ardrethi annomestig sy'n gofyn am ddeddfwriaeth sylfaenol, lle na fydd gwahaniaeth mewn amseru yn arwain at ganlyniadau negyddol i Gymru.

Ar ôl ystyried yr opsiynau a'r ymagwedd at gyflawni ein hagenda ddiwygio NDR ehangach, penderfynais ei bod yn well i rai darpariaethau penodol i Gymru gael eu gwneud o fewn Deddf Ardrethi Annomestig 2023 ("Deddf 2023"). Gwnaed darpariaethau i sicrhau nad oedd talwyr ardrethi yng Nghymru o dan anfantais (er enghraifft, mewn perthynas â darparu rhyddhadau newydd) ac mewn achosion lle y rhoddyd swyddogaethau newydd i gyrrff Llywodraeth y DU (CThem ac Asiantaeth y Swyddfa Brisio). Mae'r materion hyn wedi'u nodi'n fanwl yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ac mewn ymateb i Bwyllgorau.

- **Cwestiwn 2** - A oes gennych chi unrhyw bryderon ynghylch hygyrchedd y gyfraith ar ardrethi annomestig o ganlyniad i ddatblygu'r Bil hwn a hefyd gweithio ar yr un pryd â Llywodraeth y DU ar Ddeddf 2023?

Gallaf gadarnhau nad oes gennyf unrhyw bryderon o'r fath. Datblygwyd y Bil hwn gyda gwybodaeth lawn am yr hyn sydd bellach yn Ddeddf Ardrethi Annomestig 2023, felly gwyddom fod y ddau ddarn o ddeddfwriaeth yn gweithio ar y cyd â'i gilydd. Cafodd Deddf 2023 y Cydsyniad Brenhinol cyn i'n Bil gael ei gyflwyno.

Mae'r corff o ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â'n systemau ar gyfer ardrethi annomestig a'r dreth gyngor 30 oed ac mae wedi cael ei ddiwygio sawl gwaith, felly mae'n gymhleth iawn. Mae'r angen am hygyrchedd, yn enwedig mewn perthynas â chymhwysu'r darpariaethau, wedi llywio'r dull gweithredu a gymerwyd yn y Bil. Er enghraifft, mae darpariaethau'n cael eu haildatgan mewn adrannau newydd lle y bernir bod hyn yn gwella cyflwyniad y gyfraith a fydd yn gymwys i Gymru yn unig.

- **Cwestiwn 3** - Yn y Memorandwm Esboniadol rydych yn nodi bod y ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol ar gyllid llywodraeth leol yn cyfyngu ar allu'r Llywodraeth i wneud addasiadau amserol ar gyfer aelwydydd, trethdalwyr a busnesau. A allech chi egluro pa gyfyngiadau yr oeddech yn cyfeirio atynt?

Rydym wedi gweld, yn enwedig tra buom yn gweld pwysau economaidd yn ystod y blynyddoedd diwethaf, nad yw'r fframweithiau deddfwriaethol ar gyfer ardrethi annomestig a'r dreth gyngor yn ddigon hyblyg i ymateb i newidiadau mewn amgylchiadau ar gyfer sefydliadau ac aelwydydd. Mae'r pwysau ar sefydliadau ac aelwydydd yn newid yn gyson felly mae angen system sy'n hyblyg ac yn ymatebol.

Er mwyn rhoi enghraifft o'r anawsterau presennol, ar hyn o bryd nid oes pŵer yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 i ddiwygio dyddiad ailbrisiu ardrethi annomestig. Roedd angen inni ddefnyddio Deddf Twf a Seilwaith 2013 i ohirio ailbrisiad 2015 tan 2017 ac wedyn Deddf Rhestrau Ardrethi Annomestig 2021 i ohirio ailbrisiad 2022 tan 2023. Er hynny, byddai'r

pŵer newydd a gynigir yn adran 4 o'r Bil hwn yn caniatáu i'r dyddiad ailbrisió gael ei newid yn fwy effeithlon i Gymru.

Bydd y pwerau gwneud rheoliadau yn lleihau'r angen am fesurau anneddfwriaethol brys a byddant yn darparu mwy o gyfleoedd i gyflawni polisi i Gymru mewn modd amserol, heb orddibynnu ar ddeddfwriaeth Llywodraeth y DU. Mae'r ateb i gwestiwn 4(a) isod yn rhoi enghreifftiau pellach mewn perthynas â rhai o'r cyfyngiadau presennol y bydd y Bil yn mynd i'r afael â hwy.

- **Cwestiwn 4** - a) Yn y Memorandwm Esboniadol, wrth drafod a allai darpariaethau sylweddol fod wedi'u nodi'n briodol ar wyneb y Bil, daethoch i'r casgliad "er y gallai manylion gael ei hoptimeiddio ar gyfer yr amgylchiadau cyfredol - eu bod yn annhebygol o sefyll prawf amser". Pa ddarpariaethau yr ydych yn cyfeirio atynt? b) Pam na fyddai hi wedi bod yn gynnig gwell i gynnig deddfwriaeth sylfaenol i ymdrin â'r amgylchiadau presennol ac yna cyflwyno bil arall yn y dyfodol pan fydd angen newid pellach wedi'i nodi?

a) Mae llawer sy'n perthyn i'r categori hwn – gan gynnwys y darpariaethau sy'n ymwneud â'r systemau ardrethi annomestig a'r dreth gyngor sy'n ein galluogi i ddarparu cymorth i sefydliadau ac aelwydydd yn unol ag amgylchiadau a blaenoriaethau sy'n newid. Mae'r Datganiad o Fwriad Polisi yn rhoi manylion llawn ynghylch sut yr ydym yn bwriadu defnyddio'r darpariaethau sy'n rhoi bywyd i'r ystod eang o ffactorau sy'n esblygu'n barhaus ac sy'n effeithio ar y ddwy system dreth.

Gan gymryd rhyddhad ardrethi annomestig fel enghraifft, ni allwn ragweld yr holl newidiadau a allai fod yn ddymunol yn y dyfodol. Yn ddiweddar, rydym wedi cymryd darpariaethau yn Neddf Ardrethu Annomestig 2023 Llywodraeth y DU ar gyfer rhyddhadau newydd, na ellid bod wedi cael eu cyflawni yn unol â'r un amserlen gan ddefnyddio'r Bil hwn. Mae llawer o ryddhadau eisoes wedi'u nodi mewn is-ddeddfwriaeth ac felly mae'r cwmpas ar gyfer gwneud newidiadau amserol i'r cymorth cyffredinol sydd ar gael, felly, yn anghyson.

O ran y lluosydd ardrethi annomestig mae'r lluosydd sengl presennol wedi cyfyngu ar yr opsiynau sydd ar gael i Lywodraeth Cymru eu hystyried wrth ymateb i Ddatganiad yr Hydref Llywodraeth y DU yn ddiweddar. Mae rhai aelodau wedi galw arnom i adlewyrchu'r dull gweithredu sy'n cael ei ddefnyddio yn Lloegr, drwy rewi'r lluosydd ar gyfer busnesau bach. Fel y mae pethau ar hyn o bryd, ni allem hyd yn oed ystyried dull gweithredu tebyg sy'n adlewyrchu'r sylfaen dreth wahanol ac anghenion Cymru. Er bod gennym eisoes y pŵer i bennu'r lluosydd sengl i Gymru ar unrhyw lefel gan ddefnyddio is-ddeddfwriaeth, ni allwn ragnodi lluosyddion gwahanol ar gyfer gwahanol rannau o'r sylfaen drethu.

O ran osgoi ardrethi annomestig, fel enghraifft arall, mae technegau yn esblygu'n barhaus ac rydym am allu ymateb yn amserol pan nodir materion newydd. Mae'r Bil hwn yn darparu fframwaith ar gyfer mynd i'r afael ag osgoi trethi. Mae angen cynnwys pŵer i wneud rheoliadau gan na allwn ragweld pa ymddygiadau osgoi newydd a ddaw i'r amlwg yn y dyfodol.

b) Nid wyf yn credu y byddai'n rhesymol, yn gymesur neu'n ddymunol cyflwyno Bil bob tro y bydd angen inni wneud newid i'r gyfraith yn y maes hwn. Rydym eisoes yn defnyddio is-ddeddfwriaeth i gynnal sawl agwedd ar y system drethu leol felly bydd y Bil hwn yn creu mwy o gysondeb, yn hytrach na gwyro mewn ffordd radical oddi wrth arferion sefydledig yn y maes hwn.

- **Cwestiwn 5** - Mae'r Memorandwm Esboniadol yn cyfeirio at y cynigion yn y Bil sy'n rhoi cyfle i "graffu'n fanylach ar ddeddfwriaeth yng Nghymru". A allech chi egluro pam eich bod chi'n meddwl bod hynny'n wir a pham na fyddai'n fwy priodol disodli Bil y DU â Bil Llywodraeth Cymru?

Yn allweddol, bydd y mwyafrif o'r pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth yn dilyn gweithdrefn gadarnhaol y Senedd. Felly, bydd yn destun craffu sy'n cynnwys pwyllgorau a chyda'r un trothwy ar gyfer llwyddiant (h.y. cefnogaeth fwyafrifol) â deddfwriaeth sylfaenol. Mae'r cynigion yn ceisio cynyddu dylanwad y Senedd o fewn cyd-destun pwysau amser ar gyfer gwneud deddfwriaeth sylfaenol a'r brys sydd yn aml yn gysylltiedig â newidiadau sy'n annisgwyl weithiau.

Mae'r Bil yn ceisio sefydlu trefniadau lle y gall y Senedd oruchwylio'n realistig y gwaith o gynnal y systemau trethi lleol hyn mewn modd amserol a chyson. Mae cyllid llywodraeth leol yn faes technegol iawn o'r gyfraith lle mae llawer o'r system bresennol yn cael ei llywodraethu gan is-ddeddfwriaeth. Mae'r system yn gofyn am waith cynnal a chadw rheolaidd, gan ofyn am ddiweddariadau blynyddol mewn llawer o achosion, lle na fyddai'n briodol nac yn ymarferol gwneud deddfwriaeth sylfaenol.

- **Cwestiwn 6** - Rydych chi wedi datgan, ers 2011, fod angen i Lywodraeth Cymru ddefnyddio Biliau Llywodraeth y DU o leiaf 13 gwaith i gyflawni newidiadau angenrheidiol i'n systemau ardrethi annomestig a'r dreth gyngor. a) A allech chi egluro pa newidiadau yr oeddech yn cyfeirio atynt? b) Beth oedd y rhesymau pam na wnaeth y Llywodraeth achub ar y cyfle i gynnig deddfwriaeth sylfaenol yn y Senedd ar bob un o'r achlysuron hynny?

a) Mae manylion yr adegau ers 2011 lle mae Deddfau Llywodraeth y DU wedi cael eu defnyddio i gyflwyno newidiadau i'r dreth gyngor ac ardrethi annomestig yng Nghymru wedi'u hamlinellu yn **Atodiad B**.

b) Nid oes newidiadau wedi'u gwneud ond lle mae nodau polisi cyffredin ar draws Cymru, ac mae perygl y byddai peidio â gwneud hynny yn peri anfantais i dalwyr ardrethi a threthdalwyr yng Nghymru.

- **Cwestiwn 7** - Mewn tystiolaeth ysgrifenedig i'r Pwyllgor Cyllid, yn ystod ei waith ar Fil Deddfau Trethi Cymru etc. (Pŵer i Addasu) (cyn iddo ddod yn Fil 2022), dywedodd Syr Paul Silk mai gwaith y ddeddfwrfa yw sicrhau bod gwiriadau priodol yn cael eu cadw ac nad yw'n ildio ei rôl ddeddfwriaethol ("it is the job of the legislature to ensure that appropriate checks are kept in place and that it does not surrender its legislative role". Pam eich bod chi'n credu nad yw'r Senedd mewn perygl o wneud hynny yn y maes hwn o drethiant Cymreig os caiff y Bil hwn ei ddeddfu ar ei ffurf bresennol?

O fewn cyd-destun y Bil hwn, rwyf yn anelu at ddatblygu trefniadau sy'n addas i'r diben o fewn ein strwythurau datganoledig ac sydd, felly, yn briodol i Gymru. Yn ychwanegol at fy ymateb i gwestiwn 5 uchod, rwyf yn credu y bydd y trefniadau a gynigir yn y Bil hwn yn gwella rôl y Senedd yn sylweddol, o'i gymharu â lle'r ydym yn awr. Mae'n dal yn wir y byddai angen deddfwriaeth sylfaenol i newid agweddau sylfaenol ar y systemau trethi lleol, megis cyfrifo'r swm a godir yn achos ardrethi annomestig cyn rhyddhad a'r symiau sylfaenol o'r dreth gyngor. Er bod y Bil, mewn rhai achosion, yn gwneud darpariaeth ar gyfer pwerau is-ddeddfwriaeth, ni fernir bod testun y darpariaethau o arwyddocâd mwy neu ehangach na'r rhai sydd eisoes yn gallu cael eu newid trwy is-ddeddfwriaeth, mewn perthynas â systemau'r

dreth gyngor ac ardrethi annomestig . Gellir addasu agweddau sylweddol ar y ddwy system ar hyn o bryd trwy is-ddeddfwriaeth.

- **Cwestiwn 8** - Pam na fyddai hi'n fwy priodol i benderfyniadau sylweddol ynghylch atebolrwydd am drethi lleol aros gyda'r Senedd a bod yn destun craffu manwl?

Fel yr eglurwyd yn fy ateb i gwestiwn 4(b) uchod, nid wyf yn credu y byddai'n rhesymol, yn gymesur neu'n ddymunol cyflwyno Bil bob tro y bydd angen i ni wneud newid i'r gyfraith yn y maes hwn. Rydym eisoes yn defnyddio is-ddeddfwriaeth ar gyfer sawl agwedd, gan gynnwys cydrannau allweddol sy'n effeithio ar atebolrwydd am drethi lleol. Felly, ni fernir bod y trefniadau a gynigir yn tanseilio rôl y Senedd wrth benderfynu a ddylai pobl fod yn ddarostyngedig i drethi datganoledig ac i ba raddau. Bydd y Bil hwn yn creu mwy o gysondeb, yn hytrach na gwyro mewn ffordd radical oddi wrth arferion sefydledig yn y maes hwn. Cynigir defnyddio'r weithdrefn gadarnhaol ar gyfer gwneud unrhyw newidiadau sylweddol drwy is-ddeddfwriaeth, sy'n gosod y penderfyniadau terfynol ar gyfer newidiadau yn nwylo'r Senedd.

Ardrethi Annomestig

- **Cwestiwn 9** - Yn y Datganiad o Fwriad Polisi ar gyfer y pwerau i roi, amrywio neu dynnu rhyddhad ardrethi annomestig yn ôl, rydych yn nodi bod pwerau presennol Gweinidogion Cymru yn anghyson â darpariaethau a gymerir ym Miliâu Senedd y DU ar sawl achlysur i alluogi rhyddhad ardrethi newydd yng Nghymru. a) Pam eich bod chi'n credu mai'r ffordd i ddatrys hyn yw mwy o bwerau gwneud rheoliadau Harri VIII i'r Llywodraeth? b) Pam nad yw'n ateb gwell i'r Senedd graffu ar ddeddfwriaeth sylfaenol a'i phasio, ac y gellid cyflymu'r broses lle bo angen?

Mae'r system bresennol yn cynnwys nifer o feysydd sy'n cael eu llywodraethu gan gymysgedd o ddeddfwriaeth sylfaenol ac eilaidd, hyd yn oed mewn perthynas â'r un agweddau ar y system. Mae hyn yn wir am ryddhadau. Er enghraifft, gellir gwneud newidiadau i Ryddhad Ardrethi Busnesau Bach yn bennaf trwy is-ddeddfwriaeth, tra byddai newidiadau i Ryddhad Ardrethi Elusennol yn gofyn am ddeddfwriaeth sylfaenol. Nid oes rhesymeg glir o ran pam y mae angen i rai newidiadau ddefnyddio deddfwriaeth sylfaenol ar hyn o bryd pan fo arwyddocâd y newidiadau hynny'n gyfyngedig o'i gymharu â'r hyn y gellir ei wneud eisoes trwy is-ddeddfwriaeth.

Rwyf o'r farn ein bod yn iawn i wneud y system yn fwy cyson o ran defnyddio pwerau is-ddeddfwriaeth. Mae hwn yn faes allweddol lle y mae angen cysondeb i alluogi'r system i ymateb i bwysau sy'n newid. Byddai dibynnu'n fwy ar ddeddfwriaeth sylfaenol yn ein symud ymhellach byth i ffwrdd o'r hyn yr ydym yn ceisio'i gyflawni. Byddai'n debygol o'n hatal rhag defnyddio amser deddfwriaethol cyfyngedig i fwrw ymlaen â gwaith mwy trawsnewidiol, parhau i gyfyngu ar newidiadau yn y maes hwn, neu arwain at yr angen i wneud defnydd ehangach byth o Filiau Llywodraeth y DU, yn dibynnu ar y cyd-destun ar unrhyw adeg benodol.

- **Cwestiwn 10** - Mewn perthynas â rhyddhad ar gyfer eiddo a feddiennir, mae adran 5(2) o'r Bil yn mewnosod pŵer newydd ym mharagraff 9A o Atodlen 4ZA i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 i Weinidogion Cymru newid y rheolau ym mharagraff 9 o'r Atodlen pan fo mwy nag un rhyddhad yn gymwys. Nid ydym yn credu bod y pŵer yn cyfeirio at Ran 3A newydd o'r Atodlen a fewnosodwyd gan adran 5(2). A ydych yn fodlon bod drafftio adran 5(2) yn cyflawni ei fwriad? Os na, ydych chi'n credu bod oes angen gwelliant i'r Bil?

Rwyf yn fodlon bod adran 5(2) o'r Bil yn gweithio fel y bwriadwyd. Nid oes angen i'r pŵer ym mharagraff 9A gyfeirio ond at Rannau 2 a 3 o Atodlen 4ZA.

- **Cwestiwn 11** - Mae'n ymddangos bod y Datganiad o Fwriad Polisi yn cyfiawnhau cymryd pwerau i roi, amrywio a thynnu'n ôl esemptiadau ardrethi annomestig ar sail darparu cysondeb rhwng pwerau Llywodraeth Cymru yn y maes hwn a'r pwerau arfaethedig newydd ar gyfer rhyddhad a) Pam eich bod chi'n ystyried hyn yn sail briodol ar gyfer cymryd pwerau Harri VIII eang i bennu esemptiadau treth? b) Pa esemptiadau posibl sydd wedi'u nodi a fyddai'n cyfiawnhau cymryd y pŵer hwn?

a) Mae amrywiaeth o ffyrdd sy'n bodoli eisoes o leihau atebolrwydd talwr ardrethi i sero. Mae'r rhain yn cynnwys defnyddio deddfwriaeth neu bwerau dewisol presennol yr awdurdodau lleol i ddarparu rhyddhad llawn. Mae esemptiadau yn ddewis amgen i ddarparu rhyddhad llawn, pan fernir y dylai swm yr ardrethi annomestig a godir ar gyfer eiddo fod yn sero. Mae gan Weinidogion Cymru bŵer cyfyngedig ar hyn o bryd i ragnodi esemptiadau mewn rheoliadau, gyda fawr ddim hyblygrwydd ymarferol. Gan fod pob eithriad wedi'i nodi ar hyn o bryd mewn deddfwriaeth sylfaenol (yn wahanol i ryddhadau), pŵer Harri'r VIII yw'r ffordd fwyaf priodol o fynd i'r afael â'r bwriad polisi i allu gwneud newidiadau.

b) Mae mathau o eiddo y bernir bod esemptiad rhag ardrethi annomestig ar sail hirdymor neu barhaol ar ei gyfer yn fwy priodol na rhyddhad llawn. Er enghraifft, pan fyddai prisiad yn anodd ei wneud neu pan na fyddai prisiad yn darparu unrhyw fanteision diriaethol. Nid yw'r pŵer hwn yn fwy arwyddocaol yn ei effaith bosibl ar atebolrwydd ardrethi annomestig na mecanweithiau deddfwriaethol a dewisol eraill sydd eisoes yn bodoli. Er nad ydym wedi nodi unrhyw newidiadau penodol i esemptiadau ar hyn o bryd, efallai mai dyma'r ffordd fwyaf priodol o fynd i'r afael â blaenoriaethau'r dyfodol ar gyfer tirwedd gyffredinol cymorth ardrethi annomestig mewn amgylchiadau penodol.

- **Cwestiwn 12** - Mae'r Bil yn cynnig pŵer i ganiatáu i Weinidogion Cymru bennu lluosyddion gwahaniaethol ar gyfer gwahanol ddisgrifiadau o eiddo. Fodd bynnag, mae'r Datganiad o Fwriad Polisi yn nodi "ni fwriedir defnyddio'r pŵer hwn ar hyn o bryd". Sut ydych chi'n cyfiawnhau cymryd y pŵer hwn os nad oes gennych unrhyw gynlluniau i'w ddefnyddio?

Mae lluosyddion haenog yn bodoli mewn mannau eraill yn y DU a byddai'r darpariaethau hyn yn galluogi Gweinidogion Cymru i ragnodi lluosydd gwahanol ar gyfer rhan benodol o'r sylfaen drethu - er enghraifft i ysgogi buddsoddiad neu newid ymddygiad neu gymorth targed, yn unol â blaenoriaethau polisi ehangach. Er bod gennym eisoes y pŵer i bennu'r lluosydd sengl i Gymru ar unrhyw lefel gan ddefnyddio is-ddeddfwriaeth, ni allwn ragnodi lluosyddion gwahanol ar gyfer gwahanol rannau o'r sylfaen drethu.

Fel yn achos rhyddhadau ac esemptiadau, nid oes modd rhagweld newidiadau penodol a allai fod yn ddymunol yn y dyfodol. Er enghraifft, mae'r lluosydd sengl presennol wedi cyfyngu'r opsiynau sydd ar gael i Lywodraeth Cymru eu hystyried wrth ymateb i Ddatganiad yr Hydref Llywodraeth y DU yn ddiweddar. Mae rhai aelodau o'r Senedd wedi galw ar Lywodraeth Cymru i adlewyrchu'r dull sy'n cael ei gymryd yn Lloegr, fel y llwyddodd Llywodraeth yr Alban i wneud, drwy rewi'r lluosydd ar gyfer busnesau bach. Fel y mae pethau ar hyn o bryd, ni allem hyd yn oed ystyried dull tebyg, wedi'i deilwra fel y bo'n briodol i adlewyrchu'r sylfaen dreth wahanol ac anghenion Cymru.

- **Cwestiwn 13** - Mae Rhan 3A o Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 yn nodi'r rheol gyffredinol yn erbyn osgoi trethi ar gyfer trethi datganoledig. Ydych chi'n credu y byddai'n well dilyn yr honno yn y Bil hwn a phennu egwyddorion cyffredinol mewn deddfwriaeth sylfaenol ar benderfynu a yw trefniadau ardrethu annomestig yn artiffisial?

Na, nid wyf o'r farn y byddai hyn yn ddull gwell, oherwydd gwahaniaethau sylfaenol yn y cyd-destun ar gyfer gweithredu'r darpariaethau atal osgoi yn Neddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 ("Deddf 2016") a'r Bil hwn. Mae darpariaethau Deddf 2016 yn cael eu cymhwyso gan un sefydliad arbenigol (Awdurdod Cyllid Cymru) sy'n gyfrifol am weinyddu nifer o drethi datganoledig. Mae hyn yn sicrhau eglurdeb a chysondeb ar draws y sylfeini treth perthnasol mewn perthynas â chymhwyso'r egwyddorion penodedig.

I'r gwrthwyneb, mae'r darpariaethau atal osgoi yn y Bil yn gymwys i ardrethi annomestig yn unig, gan roi cyfle i fod yn fwy penodol ynghylch y trefniadau y bydd y darpariaethau yn mynd i'r afael â hwy. Bydd y darpariaethau yn y Bil yn cael eu cymhwyso gan 22 o awdurdodau lleol (mewn perthynas â'r rhestrau ardrethu lleol) a Llywodraeth Cymru (mewn perthynas â'r rhestrau ardrethu canolog) yn eu rolau wrth weinyddu ardrethi annomestig. Gallai hyn arwain at roi egwyddorion cyffredinol ar waith yn anghyson a thrin trefniadau osgoi artiffisial yn wahanol gan wahanol awdurdodau bilio. Felly, bydd y dull a gynigir yn y Bil, felly, yn sicrhau eglurder, cysondeb a thegwch drwy ragnodi'r trefniadau y mae rhaid i bob awdurdod bilio eu gwrthweithio.

- **Cwestiwn 14** - Pam eich bod chi'n ystyried ei bod hi'n briodol i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau a allai gyfyngu ar weithgarwch osgoi y gall eraill deimlo ei fod yn briodol, a hynny heb i'r Senedd graffu'n llawn, fel y byddai'n digwydd pe bai cynigion o'r fath yn cael eu cynnwys mewn Bil gerbron y Senedd?

Amcangyfrifwyd bod osgoi ardrethi annomestig yn arwain at golli £10m i £20m bob blwyddyn mewn cyllid hanfodol ar gyfer gwasanaethau lleol. Nid yw'n deg i'r mwyafrif helaeth o dalwyr ardrethi sy'n talu'r hyn sy'n ddyledus ac mae'n cael effaith negyddol ar y cyllid sydd ar gael i lywodraeth leol ddarparu gwasanaethau i gymunedau ledled Cymru. Mae gennym ymrwymiad hirsefydlog i roi ystod o gamau gweithredu penodol ar waith: mae'r rhain yn cynnwys datblygu darpariaethau gwrthweithio osgoi trethi.

Mae ein gwaith i fynd i'r afael ag osgoi trethi wedi tynnu sylw at gyfyngiadau presennol yn y fframwaith deddfwriaethol a'r angen am ddull mwy addasol o ymateb i faterion sy'n codi yn y dyfodol. Mae rhesymeg polisi a ystyrir yn ofalus yn sail i ddatblygu ein darpariaethau i atal osgoi trethi. Mae technegau i osgoi treth yn esblygu'n gyson mewn ffyrdd nad yw'n bosibl eu rhag-weld ac nid yw ardrethi annomestig yn eithriad. Mae angen y darpariaethau atal osgoi yn y Bil hwn, ynghyd â phŵer deddfu cyfyngedig priodol, i fynd i'r afael ag ymddygiadau osgoi penodol sydd wedi'u nodi mewn modd amserol. Bydd yn ofynnol i reoliadau bennu'r union ymddygiadau osgoi y bydd darpariaethau'r Bil yn cael eu defnyddio i'w gwrthweithio o bwynt mewn amser yn y dyfodol.

Byddai parhau i ddibynnu ar deddfwriaeth sylfaenol i fynd i'r afael â threfniadau osgoi unigol a nodwyd yn debygol o arwain at oedi sylweddol wrth roi newidiadau ar waith, gan adael y pwrs cyhoeddus yn agored i risg refeniw am gyfnod hwy. Bydd rheoliadau o'r fath yn destun gwaith craffu o dan y weithdrefn gadarnhaol.

- **Cwestiwn 15** - Pa gyfyngiadau sydd ar y pŵer i bennu trefniadau artiffisial a gynigir yn adran 13 o'r Bil a fyddai'n diogelu trethdalwyr sy'n ymwneud â chynllunio treth yn gyfreithlon?

Er mwyn sicrhau bod digon o sicrwydd ynghylch yr ymddygiadau osgoi a fydd yn cael eu gwrthweithio, bydd rheoliadau'n disgrifio'r trefniadau osgoi artiffisial penodol a gaiff eu cwmpasu gan y darpariaethau. Mae'r diffiniad o "artiffisial" o fewn y Bil yn darparu ar gyfer cyfyngiadau pwysig a mesur diogelwch yn hyn o beth. Ni chaiff rheoliadau bennu ond math o drefniant na fyddai'n gyfystyr â champau gweithredu rhesymol mewn perthynas â darpariaethau ardrethi annomestig, gan roi sylw i faterion a ragnodir o fewn y diffiniad. Ni fydd yn bosibl i reoliadau wrthweithio ymddygiadau osgoi mewn termau amhenodol neu gyffredinol ac ni fyddant yn gallu dadwneud na chosbi achosion o osgoi trethi a gododd cyn i'r rheoliadau ddod i rym.

Bydd y rheoliadau hefyd yn gallu darparu ar gyfer mesur diogelwch ychwanegol i'r person gael ei drin fel atebol, lle bo'n briodol ar gyfer y math o drefniant a bennir. Bydd y mesur diogelwch yn galluogi'r awdurdod bilio neu Weinidogion Cymru (mewn perthynas â'r rhestrau ardrethu lleol a chanolog, yn y drefn honno) i benderfynu nad yw trefniant yn artiffisial mewn achosion unigol, gan roi sylw i'r holl amgylchiadau. Bydd yr elfen hon o ddisgresiwn yn galluogi ystyriaeth i gael ei rhoi i unrhyw amgylchiadau sy'n berthnasol i'r unigolyn ac fe allai arwain at ddyfarniad nad yw'r trefniant yn artiffisial yn yr achos hwnnw. Os nodir trefniant o'r math a bennir mewn rheoliadau, bydd yn drefniant artiffisial y mae rhaid ei wrthweithio, hyd nes ac oni bai y penderfynir yn wahanol.

Mae'r pŵer cyfyngedig i wneud rheoliadau wedi'i fframio o fewn strwythur cyffredinol i'r darpariaethau sy'n egluro'r broses a ddefnyddir i ddisgrifio a gwrthweithio ymddygiadau osgoi a nodwyd. Bydd ymgynghoriad ar gynigion penodol yn sicrhau y gellir disgwyl i randdeiliaid wybod bod ymddygiad penodol wedi'i nodi a'i fod yn debygol o gael ei atal yn y dyfodol, cyn i reoliadau cael eu gwneud. Mae ardrethi annomestig yn dreth leol ar fusnesau a sefydliadau eraill. Mae'n annhebygol y bydd trefniadau osgoi yn cael eu hecsbloetio ar eu pennau eu hunain neu yn absenoldeb cynghorwyr proffesiynol, y mae'n fusnes iddynt ddeall y datblygiadau polisi a deddfwriaethol diweddaraf er mwyn cynghori eu cleientiaid yn unol â hynny.

- **Cwestiwn 16** - Pam eich bod chi'n cynnig lefelau dirwyon uchaf yn y Bil ar gyfer cosbau ariannol ynghylch osgoi trethi artiffisial tra'n cynnig pwerau Harri VIII ar yr un pryd i gynyddu'r lefelau hynny, a sut fydddech chi'n ymateb i'r awgrym y gallai pennu lefelau uchaf yn y modd hwn gael ei ystyried yn gamarweiniol?

Mae'n bwysig ein bod yn gallu darparu ar gyfer cosbau sifil, lle y bo'n briodol, er mwyn sicrhau bod dull gwirioneddol o atal ymddygiadau osgoi parhaus penodol. Heb hyn, bydd effeithiolrwydd y darpariaethau osgoi yn cael ei beryglu. Bydd y pŵer dan sylw yn sicrhau y gellir cadw'r gosb uchaf ar lefel briodol yn y tymor hwy. Nid yw pŵer o'r fath yn anarferol. Er enghraifft, mae pŵer tebyg eisoes ym mharagraff 6AA(6) o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988, mewn perthynas â'r gosb y gellir ei gosod am fethu â darparu'r wybodaeth ofynnol. Mae'r pwerau hyn yn galluogi swm y gosb uchaf i gael ei ddiwygio os bydd newidiadau yn yr economi, er enghraifft, yn golygu bod y swm presennol yn dod yn amhriodol. Bydd ymgynghoriad ar newidiadau a chyfathrebu clir er mwyn osgoi camarwain unrhyw un.

- **Cwestiwn 17** - Pa ddarpariaethau y bydddech yn disgwyl eu gwneud mewn rheoliadau mewn perthynas â chasglu a gorfodi cosbau, a pham nad yw'r darpariaethau hynny wedi'u nodi ar wyneb y Bil?

Pan fydd talwr ardrethi yn parhau i fod yn rhan o'r trefniant osgoi artiffisial a nodwyd ar ôl y dyddiad perthnasol (yr hwyraf o: y diwrnod y gwnaed y trefniant, y diwrnod y daw'r rheoliadau i rym, neu ddiwrnod y darperir ar ei gyfer yn y rheoliadau), mae'r bil yn darparu y bydd yr awdurdod bilio yn dyroddi hysbysiad a fydd, i bob pwrpas, yn gofyn am dalu'r diffyg mewn atebolrwydd ers y dyddiad perthnasol. Y bwriad yw y bydd yr hysbysiad yn cynnwys terfyn amser ar gyfer talu a manylion y gosb y gellir ei chodi os na chaiff ei bodloni. Os na fydd y talwr ardrethi yn rhoi'r gorau i'r trefniant ac yn methu â thalu swm sy'n ddyledus o ganlyniad i wneud y trefniant, bydd yr awdurdod bilio wedyn yn gallu gosod cosb sifil (os bydd y rheoliadau'n nodi y gellir gosod cosb).

Rhodddwyd ystyriaeth fanwl i'r cwestiwn ai'r peth mwyaf priodol fyddai nodi manylion sy'n ymwneud â chasglu a gorfodi yn y Bil. Nodir y trefniadau presennol ar gyfer casglu a gorfodi atebolrwydd ardrethi annomestig mewn is-ddeddfwriaeth hirsefydlog (Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Casglu a Gorfodi) (Rhestrau Lleol) 1989 a Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Casglu a Gorfodi) (Rhestr Ganolog) 1989). Pan fydd osgoi trethi yn cael ei wrthweithio gan ddefnyddio'r darpariaethau Bil, bydd y person atebol yn ddarostyngedig i'r rheoliadau casglu a gorfodi presennol yn barhaus. Bernir ei bod yn fwy priodol diwygio'r rheoliadau hynny, fel sy'n ofynnol yn y dyfodol, i wneud unrhyw newidiadau angenrheidiol i'r fframwaith casglu a gorfodi presennol. Bydd angen ystyried manylion y newidiadau hyn pan fyddwn yn gwneud rheoliadau o dan y darpariaethau atal osgoi trethi er mwyn pennu'r trefniadau artiffisial sydd i'w gwrthweithio.

Y Dreth Gyngor

- **Cwestiwn 18** - Rydych chi'n cyfeirio at y pŵer yn adran 17 yn cael ei ddefnyddio i newid labelu unrhyw strwythur bandiau. A yw hyn yn cyfeirio at y pwerau presennol yn Neddf Ardrethi Annomestig 1992 sy'n cael eu hailddatgan gan adran 17 o'r Bil hwn?

Mae Adran 17 o'r Bil yn rhyngwynebu ag adran 5 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, yn hytrach na Deddf Ardrethu Annomestig 1992. Mae adran 17(c) o'r Bil yn cynnwys ailddatganiad o adran 5(4)(a) a (b) bresennol o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992. Mae'r darpariaethau hynny'n galluogi Gweinidogion Cymru i newid nifer y bandiau a disgrifiadau (labeli) y bandiau hynny.

Mae adran 17(c) o'r Bil hefyd yn darparu pwerau newydd fel bod sail glir ar gyfer diwygio'r cyfeiriadau at "D" yn y fformiwlâu a ddarperir yn adrannau 36(1) a 47(1) o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992. Mae hwn yn welliant technegol i ddarparu awdurdod clir ar gyfer diwygio'r fformiwlâu hynny fel bod y system yn dal yn gydlynol ac nid ydym wedi'n cyfyngu i ddefnyddio Band D fel y prif 'gyfeiriad' neu 'bwynt canol' yng nghyfrifiadau'r dreth gyngor. Nid yw'r newid yn y band y cyfeirir ato yn y fformiwlâu hynny yn effeithio ar y swm a delir am unrhyw fand bwyt canol.

- **Cwestiwn 19** - A ellid defnyddio'r pwerau yn y Bil i ddileu'r disgownt person sengl yn llwyr, neu ofyn am brawf modd?

Mae'r ddeddfwriaeth bresennol yn galluogi Gweinidogion Cymru i leihau neu gynyddu lefel y ganran ar gyfer y disgownt person sengl, ond nid heb effeithio ar y disgownt ar gyfer eiddo heb breswyllydd na lle mae'r holl breswylwyr yn cael eu diystyru, sy'n gorfod bod yn ddwywaith y swm. Bydd y Bil yn torri'r cyswllt cyfyngol hwn ac yn rhoi hyblygrwydd ychwanegol i Weinidogion Cymru ychwanegu categorïau newydd o ddisgowntiau, neu i bennu amodau ar gyfer disgowntiau, gan gynnwys ardrethi newydd. Byddai newidiadau o'r

fath yn caniatáu i wahanol gyfraddau o ddisgowntiau gael eu cymhwyso i wahanol sefyllfaoedd.

Er hynny, rwyf wedi bod yn glir na fydd unrhyw newidiadau i ddisgownt person sengl presennol y dreth gyngor gan Lywodraeth Cymru. Mae'r disgownt cael ei gadw ar wyneb y Bil felly ni ellir ei ddileu, ac rwyf wedi cadarnhau y bydd y disgownt ar gyfer aelwydydd un oedolyn yn dal yn 25%. Byddai'r Bil yn caniatáu i'r disgownt fod yn destun prawf modd os byddai hynny'n ddewis polisi yn y dyfodol.

- **Cwestiwn 20** - Mae'r Datganiad o Fwriad Polisi yn cyfeirio at y Bil yn galluogi newidiadau yn ystod y flwyddyn i gynlluniau gostyngiadau'r dreth gyngor. Sut y byddai'r pŵer i wneud cynllun cenedlaethol yn mynd i'r afael â chyfyngiadau ar wneud newidiadau yn ystod y flwyddyn na allai'r pŵer i'w gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol wneud eu cynlluniau eu hunain wneud?

Mae'r ddeddfwriaeth bresennol yn ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdodau lleol gymeradwyo eu cynlluniau erbyn 31 Ionawr bob blwyddyn ar gyfer y flwyddyn ariannol ddilynol. O ganlyniad, ni all Gweinidogion Cymru wneud un offeryn statudol yn unig i ymgorffori newidiadau i'r system fudd-daliadau heb ei datganoli a diweddariadau eraill ar gyfer pob blwyddyn ariannol erbyn canol mis Ionawr.

Mae enghreifftiau diweddar o ble na fu newidiadau yn ystod y flwyddyn yn bosibl wedi cynnwys ymateb i'r pandemig ac i gynorthwyo pobl o Wcráin ac Affganistan. Yn yr achosion hyn, roedd Llywodraeth Cymru'n dibynnu ar bwerau dewisol yr awdurdodau lleol i roi'r newidiadau hyn ar waith yn ystod y flwyddyn ariannol y digwyddodd materion o'r fath, nes y gellid gwneud y "ddeddfwriaeth flynyddol" nesaf. Nid oes unrhyw sicrwydd, ychwaith, y byddai'r awdurdodau lleol yn defnyddio eu disgrisiwn i wneud hynny.

Er nad yw Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn atal "newidiadau yn ystod y flwyddyn" yn benodol, effaith ymarferol ei gwneud yn ofynnol i awdurdod wneud neu ddiwygio cynllun yn flynyddol yw na ellir gwneud newidiadau yn ystod y flwyddyn. Byddai cynllun cenedlaethol, felly, yn caniatáu i'r rheoliadau gael eu newid yn gyflymach (gan ddefnyddio is-ddeddfwriaeth) i ddelio â materion newydd neu achosion brys.

Darpariaethau Cyffredinol

- **Cwestiwn 21** - Mae adran 14 o'r Bil yn ailddatgan darpariaethau yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 ynghylch pwerau Gweinidogion Cymru i wneud gorchmynion a rheoliadau. A yw pob un o'r pwerau yn ddarostyngedig i'r un weithdrefn graffu gan y Senedd ag y maent ar hyn o bryd?

Mae adran 14 yn gyffredinol yn ailddatgan darpariaethau adran 143 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 i'r graddau y maent yn gymwys mewn perthynas â phwerau Gweinidogion Cymru. Mae'n gwneud darpariaeth hefyd ynghylch pwerau newydd Gweinidogion Cymru.

Byddai rheoliadau a wneir o dan baragraff 1(2) o Atodlen 4ZB i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol pe bai'r Bil yn cael ei ddeddfu fel y'i drafftiwyd tra bo'r pŵer yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ar hyn o bryd. Mae'n briodol i'r weithdrefn gadarnhaol gael ei chymhwyso gan fod y pŵer yn galluogi fformiwla ar gyfer cyfrifo symiau a godir i gael eu disodli. Roedd hyn yn amryfusedd adeg ei gyflwyno a

byddwn yn ceisio gwelliant yng Nghyfnod 2 fel y bydd y weithdrefn gadarnhaol yn dal yn gymwys.

Mae paragraff 6AA(6) o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 yn bŵer i ddiwygio swm cosb sy'n ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol ar hyn o bryd. O gofio natur y pŵer, dylai fod yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol. Felly, mae'r adran newydd 143A(5)(n) yn cymhwyso'r weithdrefn gadarnhaol i reoliadau a wneir o dan baragraff 6AA(6).

Cydsyniad y Brenin

- **Cwestiwn 22** – Dywedwyd wrthym y gofynnir am gydsyniad Ei Fawrhydi'r Brenin mewn perthynas â darpariaethau ardrethi annomestig yn ymwneud ag adran 5, adran 7, adran 10, adran 12 ac adran 13, ac “yn unol â phrosesau arferol”, y gofynnir am y cydsyniad hwn ar ddiwedd Cyfnod 2. A yw'n arferol i drafodaethau rhagarweiniol gael eu cynnal gyda swyddfa Ei Fawrhydi'r Brenin ar faterion o'r fath?

Mae proses ar waith ar gyfer gohebu â'r Aelwyd Frenhinol a nodi'r darpariaethau y bernir bod arnynt angen cydsyniad.

Dod i rym

- **Cwestiwn 23** - A ddylai'r Bil gael ei basio a'i ddeddfu, pryd ydych chi'n gweld y bydd holl ddarpariaethau'r Bil a'r is-ddeddfwriaeth sy'n cyd-fynd â'r Bil mewn grym yn llawn?

Mae ein hamserlen bresennol yn rhag-weld y caiff y Bil ei gyflwyno ar gyfer y Cydsyniad Brenhinol ym mis Awst 2024 os caiff ei basio gan y Senedd. Bydd y rhan fwyaf o'r darpariaethau'n cael eu cychwyn yn yr amserlen a bennir yn gyffredinol o ddau fis yn dilyn y Cydsyniad Brenhinol, gyda darpariaethau cyffredinol yn cael eu cychwyn y diwrnod ar ôl y Cydsyniad Brenhinol yn unol ag arfer gyffredin.

Bydd adrannau 6 (hereditamentau heb eu meddiannu : rhyddhad ardrethi elusenol), 10 ac 11 (Cyfrifo lluosyddion ardrethi annomestig) yn dod i rym ar 1 Ebrill 2025. Am resymau gweinyddol, bernir mai'r peth gorau yw i'r adrannau hyn gael eu cychwyn ar ddechrau blwyddyn ariannol newydd.

Bydd Adran 12 (Gwybodaeth i'w darparu i swyddog prisio) yn cael ei chychwyn drwy offeryn statudol pan fydd Llywodraeth Cymru yn fodlon y gellir disgwyl yn rhesymol i drethdalwyr gydymffurfio â'r dyletswyddau newydd. Disgwylir i hyn ddigwydd yn ystod y rhestr ardrethu nesaf, a fydd yn cael ei llunio ar 1 Ebrill 2026 os caiff y Bil ei ddeddfu yn unol â'r cynnig.

Caiff adrannau 18 a 19 eu cychwyn ar ddiwrnod a bennir gan Weinidogion Cymru mewn gorchymyn a wneir drwy offeryn statudol. Rydym yn aros am ganlyniad y gweithgorau a sefydlwyd i wneud y gwaith manwl i adolygu disgowntiau a diystiriadau'r dreth gyngor. Bwriad y polisi presennol yw y caiff rheoliadau eu gwneud ar gyfer y flwyddyn ariannol sy'n dechrau 1 Ebrill 2026, Yn ddarostyngedig i ganlyniadau'r broses adolygu.

Cydgrynhoi yn y dyfodol

- **Cwestiwn 24** - Mae'r Memorandwm Esboniadol yn cynnwys Atodlen Keeling arwyddocaol. A roddwyd ystyriaeth i'r posibilrwydd o gydgrynhoi deddfwriaeth treth leol Cymru, neu'n gyffredinol i wneud y maes hwn o'r gyfraith yn fwy hygyrch?

Ystyriwyd ystod gynhwysfawr o opsiynau ar gyfer yr ymagwedd at y Bil hwn. Byddai cydgrynhoi deddfwriaeth yn y maes hwn yn ymgymeriad dwys a hirfaith, o gofio'r amser y mae'r deddfwriaeth wedi bod ar waith a'r lluo o newidiadau a wnaed iddi dros y 30 mlynedd diwethaf. Mae hygyrchedd y gyfraith wedi bod yn ystyriaeth allweddol wrth ddatblygu'r Bil hwn ac, o'r herwydd, mae darpariaethau'n cael eu hailddatgan mewn adrannau newydd lle y bernir bod hyn yn gwella cyflwyniad y gyfraith a fydd yn gymwys i Gymru yn unig.

Rwyf yn gobeithio y bydd fy ymatebion i'ch cwestiynau yn hwyluso ystyriaeth y pwyllgor o'r Bil hwn.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Rebecca Evans". The signature is written in a cursive, flowing style.

Rebecca Evans AS/MS

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
Minister for Finance and Local Government

Atodiad A

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
4	Yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru newid blwyddyn ailbriso ardrethi annomestig neu'r cyfnod rhwng ailbriso blynyddoedd drwy reoliadau.	Ddim pŵer cyfatebol.	Pŵer i Weinidogion Cymru ddiwygio'r diffiniad o "year of revaluation" yn adran 37(3) o Ddeddf Llywodraeth Leol (yr Alban) 1975.	Mae pŵer gyda'r un effaith yn bodoli yn yr Alban.
5	Mae'n rhoi pwerau i Weinidogion Cymru roi, amrywio neu dynnu rhyddhad yn ôl drwy reoliadau.	Pwerau mewn perthynas â rhai rhyddhadau yn Atodlenni 4ZA, 4ZB a 5A i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Pwerau eang i Weinidogion Cymru ragnodi rheolau i bennu'r swm sy'n daladwy yn adran 153 o Ddeddf Llywodraeth Leol etc (yr Alban) 1994 ac i wneud darpariaeth ynghylch rhyddhadau ar gyfer eiddo newydd a gwell yn adran 14 o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020.	Mae pwerau sydd ag effaith gyffredinol debyg yn bodoli yn yr Alban. Mae ystod eang o bwerau mwy penodol yn bodoli yn Lloegr (ac yng Nghymru ar hyn o bryd) nad ydynt yn gyson ar draws y dirwedd ryddhadau.
9	Yn disodli'r pŵer cyfyngedig presennol â phŵer newydd i Weinidogion Cymru roi, amrywio neu dynnu esemptiadau'n ôl, drwy reoliadau.	Pŵer cyfyngedig i'r Ysgrifennydd Gwladol ddarparu eithriadau yn Atodlen 5 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Pŵer i Weinidogion yr Alban ddileu eithriadau yn adran 8D o Ddeddf Prisio ac Ardrethu (yr Alban) 1956.	Mae pwerau tebyg yn galluogi esemptiadau i gael eu darparu yn Lloegr a'u dileu yn yr Alban. Bydd y pŵer yn y Bil yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud y ddau.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
10	Yn ailddatgan pwerau presennol Gweinidogion Cymru mewn perthynas â lluosyddion ac yn mewnosod pŵer newydd i bennu lluosyddion gwahaniaethol ar sail gwerth ardrethol hereditament, ei leoliad neu'r disgrifiad ohono ar restr ardrethi leol, neu ar sail gwerth ardrethol hereditament ar y rhestr ardrethu ganolog.	Pwerau i'r Ysgrifennydd Gwladol ragnodi pa luosydd (busnes safonol neu fach) sy'n gymwys i wahanol hereditamentau ac i bennu'r lluosyddion hynny yn Atodlenni 4ZA a 7 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Pwerau i Weinidogion Cymru bennu'r lluosydd blynyddol yn adran 7B o Ddeddf Llywodraeth Leol (yr Alban) 1975 a rhagnodi rheolau pellach i bennu'r swm sy'n daladwy yn adran 153 o Ddeddf Llywodraeth Leol etc. (yr Alban) 1994.	Tebygrwydd ag effaith pwerau yn Lloegr a'r Alban.
13	Yn darparu pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu'r math o drefniant sydd i'w drin fel un artiffisial ac a fydd trefniadau penodol yn peidio â chael eu trin fel rhai artiffisial os gwneir penderfyniad i'r perwyl hwnnw.	Ddim pŵer cyfatebol.	Pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau atal osgoi yn adran 37(1) o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020.	Mae pŵer tebyg yn bodoli yn yr Alban. Yn wahanol i Weinidogion yr Alban, gall Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n galluogi cosb i gael ei gorfodi. Er hynny, mewn ffyrdd eraill, mae'r drefn atal osgoi yn yr Alban yn ehangach na'r dull arfaethedig yng Nghymru gan fod y Bil yn nodi dull penodol o fynd i'r afael ag ymddygiad osgoi.
17	Yn ailddatgan y pwerau i Weinidogion Cymru ddisodli cyfrannau a bandiau prisio.	Pwerau yn adran 5(4) o Ddeddf	Pwerau yn adran 74 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1992.	Yn unol â Lloegr a'r Alban.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
		Llywodraeth Leol 1992.		
17	Yn darparu pwerau newydd i Weinidogion Cymru ddisodli'r band priso a ddefnyddir yng nghyfrifiadau'r dreth gyngor.	Ddim pŵer cyfatebol.	Nid oes pŵer cyfatebol wedi'i nodi er nad oes unrhyw ddarpariaethau cyfrifo cyfatebol ar gyfer y dreth gyngor wedi'u nodi ychwaith.	Pŵer unigryw i Weinidogion Cymru.
18	<p>Mae'r adran hon yn datgan darpariaethau sy'n ymwneud â'r disgownt person sengl a'r disgownt lle mae holl drigolion annedd yn cael eu diystyru.</p> <p>Mae gweddill y darpariaethau'n rhoi pwerau i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i bennu'r lefelau a rhagnodi amodau neu feini prawf sy'n gorfod bodoli i'r disgownt person sengl neu ddisgowntiau eraill fod yn gymwys a rhagnodi categoriâu o breswlydd sy'n cael eu diystyru at ddibenion disgownt. Effaith hyn fydd gosod yr holl fanylion sy'n ymwneud â disgowntiau eraill ac amodau a disgrifiadau person sy'n cael ei ddiystyru at ddibenion disgownt i gyd mewn un lle o fewn rheoliadau.</p>	Pwerau cyfyngedig yn adrannau 11 ac 11A o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Pwerau cyfyngedig yn adran 79 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	<p>Mae bodolaeth y disgownt a'r disgownt person sengl lle mae holl drigolion annedd yn cael eu diystyru yn cael eu cynnal fel y maent yn Lloegr a'r Alban.</p> <p>O ran y diwygiadau eraill, nid yw'r Alban na Lloegr yn bwriadu mabwysiadu'r un polisi ar hyn o bryd.</p>

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
	Yn cadw effaith adran 12 (1) o Ddeddf 1992 i Weinidogion Cymru ragnodi drwy reoliadau ddsbarthiadau o anheddau y caiff awdurdod bilio drwy ddyfarniad naill ai ddatgymhwysu neu leihau disgownt mewn perthynas â hwy.			
19	Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i bennu cynllun cenedlaethol ar gyfer gostyngiadau'r dreth gyngor sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru wneud newidiadau yn ystod y flwyddyn os oes angen. Caiff y ddyletswydd ei harfer gan Weinidogion Cymru i nodi cynllun gostyngiadau cenedlaethol gyda dyletswydd ar yr awdurdodau lleol i weinyddu'r cynllun ar lefel leol. Bydd Gweinidogion Cymru yn gallu cyflwyno newidiadau yn ystod y flwyddyn i'r cynllun i ymateb i sefyllfaoedd sy'n dod i'r amlwg.	Pwerau yn adran 13 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Pwerau yn adran 80 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Yn unol â'r Alban yn fras lle mae cynllun gostyngiadau'r dreth gyngor cenedlaethol. Yn Lloegr mae pŵer o hyd i wneud rheoliadau ynghylch symiau wedi'u gostwng.
21	Mae'r Bil yn darparu ar gyfer cylch ailbrisiu rheolaidd i'r dreth gyngor yng Nghymru, gydag ailbrisiadau wedi'u trefnu yn cael eu cynnal bob pum mlynedd. Fodd bynnag, gallai fod amgylchiadau lle y byddai'n	Pwerau yn adran 22B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 i bennu'r dyddiad ailbrisiu. Gellid	Pŵer i bennu dyddiad ailbrisiu drwy'r addasiadau sy'n cael effaith drwy adran 88(3)(a) o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Yn Lloegr a'r Alban yn y drefn honno, gall Gweinidogion y DU a Gweinidogion yr Alban ddefnyddio gorchmynion i amserlennu ailbrisiadau.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
	fuddiol i ddyddiad ailbrisiad wedi'i drefnu gael ei newid – er enghraifft, os bydd pandemig arall neu anwadalrwydd economaidd. Felly, mae'r Bil yn caniatáu i'r flwyddyn ailbrisiad gael ei symud.	defnyddio'r pŵer hwn hefyd i ddiwygio ailbrisiad a oedd wedi'i amserlennu.		
21	Ar hyn o bryd, mae deddfwriaeth yn nodi bod yn rhaid i gopi o'r rhestr brisio newydd ddrafft gael ei anfon i awdurdodau bilio o fewn saith mis i'r dyddiad y mae'r rhestr newydd yn cael ei chwblhau ac y daw i rym. Gydag ailbrisiadau amlach, gallai'r dyddiad cau hwn ddod yn anymarferol. Byddai'r pŵer hwn yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud y newid technegol hwn i derfyn amser y rhestr ddrafft os bydd angen.	Ddim pŵer cyfatebol.	Pŵer i bennu dyddiad ailbrisiad drwy'r addasiadau sy'n cael effaith drwy adran 88(3)(b) o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Yn unol â'r Alban.
23	Yn galluogi darpariaeth ganlyniadol a throsiannol i gael ei gwneud.	O ran ardrethi annomestig - pwerau yn adran 17 o Ddeddf Ardrethu Annomestig 2023. O ran y dreth gyngor - pwerau	O ran ardrethi annomestig – pwerau yn adran 43 o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020. O ran y dreth gyngor - pwerau yn adran 114 o	Yn unol â Lloegr a'r Alban.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
		yn adran 114 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	
24	Yn galluogi darpariaethau yn y Bil i gael eu cychwyn.	<p>O ran ardrethi annomestig – pwerau yn adran 19 o Ddeddf Ardrethu Annomestig 2023.</p> <p>O ran y dreth gyngor – pwerau yn adran 119 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.</p>	O ran ardrethi annomestig a'r dreth gyngor – adran 62 o Ddeddf Llywodraeth Leol yn yr Alban 2003.	Yn unol â Lloegr a'r Alban.
Paragraff 12(2)(m) o'r Atodlen	Yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau ynghylch yr hysbysiadau y gellir eu cyhoeddi o dan baragraffau 4M a 5ZC o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Rhoddir yr un pŵer is-ddeddfwriaeth i'r Ysgrifennydd Gwladol, mewn perthynas â Lloegr, ym mharagraff 5F(A1) o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid	Mae pwerau is-ddeddfwriaeth tebyg yn bodoli i Weinidogion yr Alban yn adran 30(12) o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020.	Yn unol â Lloegr a'r Alban yn fras.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
		Llywodraeth Leol 1988.		
Paragraff 12(2)(n) o'r Atodlen	Yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i gynyddu neu leihau swm unrhyw gosb a roddir o dan baragraffau 5ZC neu 5ZD o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Rhoddir yr un pwerau is-ddeddfwriaeth i'r Ysgrifennydd Gwladol, mewn perthynas â Lloegr, ym mharagraff 5FB o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Mae pwerau deddfwriaethol eilaidd tebyg yn bodoli i Weinidogion yr Alban yn adran 30(8) o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020.	Yn unol â Lloegr a'r Alban yn fras.

Achlysuron ers 2011 lle y mae deddfwriaeth Llywodraeth y DU wedi'i defnyddio i gyflawni newidiadau i'r dreth gyngor ac NDR yng Nghymru

Teitl y ddeddfwriaeth	Blwyddyn	Diben y ddeddfwriaeth
Deddf Lleoliaeth	2011	<p>Diben cyffredinol y darpariaethau oedd gwella rhyddid llywodraeth leol i weithredu.</p> <p>Diwygiodd darpariaethau Ddeddf Ychwanegiadau Ardrethi Busnes 2009 i ddarparu y byddai angen i bob cynnig ar gyfer gosod atodiad ardrethi gael ei u gymeradwyo gan bleidlais o'r holl bersonau sy'n gymwys i bleidleisio yn hytrach na'r sefyllfa flaenorol lle nad oedd angen pleidlais ond pe bai'r atodiad yn ariannu mwy nag un rhan o dair o gyfanswm cost y prosiect yr oedd yr atodiad yn ymwneud ag ef.</p> <p>Diwygiodd darpariaethau hefyd adran 47 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 i ddisodli'r amgylchiadau cyfyngedig lle gallai'r awdurdodau lleol ddarparu rhyddhad ardrethi annomestig yn ôl disgrisiwn â phŵer i roi rhyddhad ardrethi o dan unrhyw amgylchiadau. Roedd hyn yn ddarostyngedig i'r amod na all yr awdurdod lleol, ac eithrio o dan yr amgylchiadau cyfyngedig a nodwyd, roi rhyddhad ond os byddai'n rhesymol gwneud hynny gan roi sylw i fuddiannau talwyr y dreth gyngor yn ei ardal. Roedd y diwygiadau hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol roi sylw i unrhyw ganllawiau perthnasol sydd wedi'u cyhoeddi gan Weinidogion Cymru wrth benderfynu a ddylid rhoi rhyddhad o dan adran 47.</p>
Deddf Cyllid Llywodraeth Leol	2012	<p>Darpariaethau sy'n diwygio Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 i alluogi Gweinidogion Cymru i sefydlu Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yng Nghymru (yn dilyn penderfyniad Llywodraeth y DU i ddod â Budd-dal y Dreth Gyngor i ben).</p> <p>Darpariaethau i alluogi Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, i'w gwneud yn ofynnol i'r awdurdodau gyhoeddi gwybodaeth ragnodedig am y dreth gyngor ac ardreth annomestig mewn modd rhagnodedig.</p> <p>Pwerau gweithredol i alluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n cyflwyno pwerau i ymchwilio ac erlyn twyll a gwallau gordalu tebyg i'r rhai y gellid eu defnyddio mewn perthynas â thwyll budd-dal y dreth gyngor.</p>

Teitl y ddeddfwriaeth	Blwyddyn	Diben y ddeddfwriaeth
Deddf Twf a Seilwaith	2013	Symudwyd y bwriad i ailbriso ardrethi annomestig 2015 i 2017 yn dilyn gorchymyn a wnaed o dan bwerau a fewnosodwyd yn Neddf 1988.
Deddf Menter	2016	Darpariaethau i ddileu rhwystr rhag gweinyddu ardrethi annomestig yn effeithlon drwy alluogi data penodol CThEM/VOA ynghylch eiddo i gael ei rannu ag awdurdodau lleol yng Nghymru.
Deddf Telathrebu a Seilwaith (Rhyddhad rhag Ardrethi Annomestig)	2018	Cyflwynodd y darpariaethau ar gyfer Cymru gynllun rhyddhad pum mlynedd ar gyfer band eang ffeibr. O safbwynt datblygu economaidd, y bwriad oedd ysgogi buddsoddiad mewn ffeibr, ond hefyd annog cystadleuaeth gan ddarparwyr llai mewn marchnad sy'n tueddu i gael ei monopoleiddio gan un chwaraewr mawr.
Deddf Ardrethu (Eiddo Mewn Meddiannaeth Gyffredin) a'r Dreth Gyngor (Anheddau Gwag)	2018	Darpariaeth ar gyfer newidiadau i briso eiddo annomestig mewn meddiannaeth gyffredin at ddibenion ardrethu. Am resymau amseru, yn y diwedd, roedd y Bil yn gymwys i Loegr yn unig.
Deddf Ardrethu Annomestig (Meithrinfeydd Planhigion)	2018	Roedd y ddarpariaeth yn ceisio sicrhau bod tir ac adeiladau meithrinfeydd a phlanhigion yn parhau i fod wedi'u hesemptio rhag ardrethi annomestig. Dilynodd benderfyniad gan y Llys Apêl a wnaeth wyrdroi dull blaenorol y VOA sef darparu esemptiad rhag atebolrwydd ardrethi annomestig ar gyfer eiddo o'r fath. Y diben oedd osgoi effeithiau cost anghymesur ar y sectorau ffermio a chynhyrchu bwyd yng Nghymru.
y Bil Ardrethu Annomestig (Rhestr)	2019	Diben y Bil oedd pennu ailbriso ar gyfer 2021. Noder: methodd y Bil oherwydd bod Senedd y DU yn cael ei haddoedi, ond cafodd ei ailgyflwyno.
Fil Ardrethi Annomestig (Toiledau Cyhoeddus)	2019	Y diben oedd neilltuo atebolrwydd ardrethi annomestig sero i doiledau cyhoeddus sy'n sefyll ar eu pennau eu hunain. Bwriad y polisi oedd cynyddu argaeledd toiledau cyhoeddus yng Nghymru (a oedd yn cyd-fynd ag amcanion ehangach Llywodraeth Cymru ar iechyd y cyhoedd). Noder: methodd y Bil oherwydd bod Senedd y DU yn cael ei haddoedi, ond cafodd ei ailgyflwyno.

Teitl y ddeddfwriaeth	Blwyddyn	Diben y ddeddfwriaeth
y Bil Ardrethu Annomestig (Rhestri)	2020	Gwnaeth y Bil ddwyn ymlaen y broses ailbriso ardrethi annomestig o 2022 i 2021 ac addasu'r terfyn amser ar gyfer cyflwyno rhestrau ardrethu annomestig arfaethedig o Fis Medi i fis Rhagfyr yn y flwyddyn ailbriso flaenorol. Cafodd ei ddisodli gan Ddeddf Ardrethu Annomestig (Rhestrau) 2021.
Deddf Ardrethu Annomestig (Toiledau Cyhoeddus)	2021	Y diben oedd neilltuo atebolrwydd ardrethi annomestig sero i doiledau cyhoeddus sy'n sefyll ar eu pennau eu hunain.
Bil Ardrethu Annomestig (Rhestri) (Rhif 2) / Deddf Ardrethu Annomestig (Rhestri)	2021	Diben y Bil oedd gohirio'r dyddiad ailbriso ardrethi annomestig o 1 Ebrill 2022 i 1 Ebrill 2023 ac addasu'r dyddiad cau ar gyfer cyflwyno rhestrau ardrethu annomestig arfaethedig o 30 Medi i 31 Rhagfyr yn y flwyddyn ailbriso flaenorol.
Deddf Ardrethu (Coronafeirws) ac Anghymhwysu Cyfarwyddwyr (Cwmnïau a Ddiddymwyd)	2021	Cafodd apeliadau newid perthnasol mewn amgylchiadau sy'n gysylltiedig â Covid ar gyfer ardrethi annomestig eu tynnu'n ôl (arweiniodd hyn at reoliadau a ddatblygwyd ar gyfer 1 Ebrill 2023 ymlaen).
Deddf Ardrethu Annomestig	2023	<p>Newidiadau amrywiol gan gynnwys y gallu i gyflwyno rhyddhadau newydd cyn y Bil, gan ganiatáu i fwy o wybodaeth gael ei rhannu â thalwyr ardrethi, a sefydlu'r rhaglen <i>Digideiddio Ardrethi Busnes</i>.</p> <p>Cafodd y Ddeddf y Cydsyniad Brenhinol ar 26 Hydref 2023 gyda'r rhyddhadau newydd yn dod i rym o 1 Ebrill 2024.</p>